

Anatolijs Gorbunovs

UZRUNA, SAŅEMOT CICERONA BALVU

2011. gada 28. novembrī, LR ZA

Ļ. cien. Cicerona balvas žūrija,

Godātie klātesošie!

Vispirms liels paldies Cicerona balvas žūrija par pagodinājumu un augsto novērtējumu!

Saņemot šo balvu, es gribētu pateikties visiem, kuri izšķirošajos brīžos 80-90. gados bija kopā ar mani, mani atbalstīja vai juta līdz.

Sākt es gribētu ar toreizējo Kirova rajonu, ko tagad sauc par Centra rajonu Rīgā. Bet toreiz tas bija radošās inteliģences un augstskolu rajons. Šajās organizācijās ne tikai valdīja radošs gars, bet veidojās kritiski uzskati par tā laika parādībām dzīvē. Šie uzskati vēlāk visspilgtāk manifestējās radošo savienību plēnumā 1988. gada jūnijā – emocionāli spēcīgi un reizē argumentēti CK biroja klātbūtnē. Manas autoritātes toreiz bija Jānis Peters, Džemma Skulme un RPI rektors prof. Aleksandrs Veiss.

Šodien man paliek neatbildēts jautājums, kā, zinot manus audzināšanas apstākļus Kirova rajonā, mani vēlāk iecēla par CK ideoloģisko sekretāru. Tas jau bija Gorbačova pārbūves laiks. Ar sirdi un dvēseli atbalstīju demokratizāciju un atklātumu. Toreiz neierasti tam amatam diezgan brīvdomīgi uzstājos mītiņos un sapulcēs. CK vadība manas aktivitātes uztvēra ar bažām, līdz konstatēja, ka tā vietā, lai paustu partijas pozīciju, eju, kā toreiz teica, inteliģences pavadā, un 1988. gadā pārvietoja mani uz LPSR 11. sasaukuma Augstāko padomi par Prezidija priekšsēdētāju.

Esmu pateicīgs šīs padomes deputātiem, kuri toreiz nobalsoja par divām LPSR Suverenitātes deklarācijām, par latviešu valodas statusu, par sarkanbaltsarkano karogu, par himnu „Dievs, svētī Latviju!”. Tas kopumā parādīja, ka varas centrs sāk pārvietoties uz Augstāko padomi. To sekmēja arī toreizējā CK sekretāra Jāņa Vagra nostāja un, nenoliedzami, sabiedrības noskaņojums.

Tad nāca LR Augstākās padomes laiks. Esmu pateicīgs Tautas frontei, kura man uzticējās un lūdza uzņemties AP priekšsēdētāja pienākumus. Vadīju AP sēdes, reprezentēju AP lēmumus, vispirms jau 1990. gada 4. maija deklarāciju par neatkarības atjaunošanu. Esmu pateicīgs Tautas frontes frakcijai, kura iznesa visu Latvijas valsts atjaunošanas smagumu un bija konsekventa valstij viskritiskākajos brīžos.

Esmu pateicīgs saviem kolēģiem Igaunijas AP priekšsēdētājam Arnoldam Rītelam un Lietuvas AP priekšsēdētājam Vitautam Landsbergim par Baltijas vienotības uzturēšanu, kas Latvijai bija ļoti būtiski. To, ka Baltijas tautas savā brīvības mīlestībā bija vienotas, ar dziļām simpātijām uztvēra mūsu draugi Rietumos.

Paldies Krievijas Federācijas priekšsēdētājam Borisam Jeļcinam par to, ka atbalstīja Baltijas valstu neatkarību viskritiskākajā brīdī, 1991. gada janvārī. Uzvarot puču 1991. gada augustā Maskavā, Jeļcins pavēra ceļu uz Baltijas faktisko neatkarību.

Pēdējā tikšanās reizē, saņemot Triju Zvaigžņu ordeni, Jeļcins man teica, ka uzskatot mani par savu draugu, kurš nekad viņu nav nodevis. To gan viņš teica, uzsaucot tostu, un tomēr es to augstu vērtēju, jo man mūsu draudzība toreiz likās svarīga gan no valstiskā viedokļa, gan personīgi cilvēciskā. Nelieģšos, ka, pavadot laiku Latvijas mežos, visus protokola smalkumus neievērojām. Vienu gan varu teikt, - medību likuma prasības pārkāptas netika.

Uzskatu, ka jāpiemin vēl viens nozīmīgs etaps – 5. Saeima. Pirms vēlēšanām man roku sniedza toreizējais PBLA priekšsēdis Gunārs Meierovics un aicināja strādāt kopā. Tas bija simboliski, jo līdz ar Gunāru Meierovicu Latvijas atjaunošanas darbā iesaistījās daudzi trimdas latvieši. Daudzus no viņiem atceros ar dziļu cieņu. Viņi pašreizējīgi mēģināja parlamenta un valdības darbā ienest rietumu pieredzi un vērtības, kaut arī vēlāk, kā jau politikā, piedzīvoja zināmu vilšanos un pagāja malā.

Pats par sevi varu teikt, ka neesmu bijis ideju ģenerators, bet gan salāgotājs mērķiem, kas man likās sirdij tuvi. Apzinos, ka neesmu viennozīmīgi vērtēts, un arī tagad līdzās pateicībai saņemu kritiku. Un tomēr, patīkamā ir bijis vairāk, lai to laiku atcerētos ar latgaļu dziesmiņu:

Visi vēji mani puutja.

Visi ļaudis aprunoja.

Skaists es beju vēju puusts,

Veļ skaistoks - aprunots.

